

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชน
กลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคู่สอด อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Tourists' Satisfaction towards Agro-tourism of Melon Mooyai Ruamjai Pattana
Community Enterprise, Khusalord Sub-district, Ladbualuang District,
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

สุทัศน์ จิระชัยพันธุ์¹ ปัญญา หมั่นเก็บ¹ และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์¹
Suthat Jirachaiphan Panya Mankeb and Duangkamol Panrostip Thunmatiwat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา และ 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคู่สอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 140 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานสำหรับทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบ t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักท่องเที่ยวเกินครึ่งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.71) จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 52.86) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 51.43) มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 30.00) มีอายุระหว่าง 25-35 ปี (ร้อยละ 35.00) มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท (ร้อยละ 43.57) 2) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) 3) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพที่แตกต่างกันความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะอุปสรรค พบว่านักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นว่าห้องน้ำและสถานที่จอดรถมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวและขาดการประชาสัมพันธ์
คำสำคัญ: ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิสาหกิจชุมชน
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study and compare tourists' satisfaction with agro-tourism of Melon Mooyai Ruamjai Pattana Community Enterprise (MMRP-CE), 2) investigate problems and suggestions of agro-tourism management of MMRP-CE, Khusalord sub-district, Ladbualuang district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Questionnaires were employed to gather data from 140 respondents. Data were analyzed by using descriptive statistics namely frequency, percentage, mean, standard deviation; and inferential statistics for hypothesis testing by using t-test and F-test. The results revealed that the majority of respondents were female (55.71%), graduated from lower than bachelor degree (52.86%), were single (51.43%), and in employment (30.00%), aged between

¹ ภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

25-35 years old (35.00%), and gained monthly income between 10,000 - 20,000 Baht (43.57%). Regarding satisfaction, tourists satisfied with the agro-tourism at a high level ($\bar{x} = 4.19$ out of 5.00). In terms of satisfaction comparison, when comparing tourists' satisfaction of MMRP-CE to their personal factors, the study revealed that education, marital status, and occupation were statistically significantly different ($p < .01$). In regard to problems and suggestions, tourists imparted that toilets, parking places, and public relations were inadequate.

Keywords: satisfaction, tourist, agro-tourism, community enterprise,

Mooyai Ruamjai Pattana Community Enterprise

คำนำ

ในประเทศไทยกำลังพัฒนา นโยบายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาภาคเกษตร โดยคาดหวังให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตร และยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนเกษตร ก่อให้เกิดการผลิต การบริโภค การจำหน่าย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม (Nevin *et al.*, 2005) สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาชนบท โดยกรมการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมให้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพเป็นพื้นที่นำร่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมการท่องเที่ยว, 2559) ส่วนในการนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาชุมชนเกษตรที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) ส่วนในระดับชุมชนนั้น รัฐบาลได้ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แนวคิดที่ว่าชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเหมาะสม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานและการสรุปทะเบียน (เทพกร, 2556)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนของการท่องเที่ยวชนบท (rural tourism) ที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชนบท จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการขยายกิจกรรมการเกษตรเพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว (WTO, 2003; Gabor, 2002) เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนสร้างชื่อเสียงให้เกิดแก่ท้องถิ่นนั้นๆ ให้เป็นที่รู้จัก (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) โดยเน้นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิถีชีวิตการเกษตร เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมชนภาคเกษตรเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ชนบทธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งในรูปแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมที่มีความก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้สัมผัสศักยภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารด้วยตนเอง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลคู่สอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกเมล่อนในระบบเกษตรกรรมที่ก้าวหน้าทันสมัย มีการบรรยายและสาธิตประกอบ โดยจุดเริ่มต้นเป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรทำนา เนื่องจากราคาข้าวตกต่ำและประสบกับภัยแล้ง ในปี 2554 จึงได้หันมาปลูกเมล่อนแทนการปลูกข้าว โดยการสนับสนุนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พาไปศึกษาดูงานและสนับสนุนเงินกู้ในการสร้างโรงเรือน เริ่มต้นจากเกษตรกรที่สนใจจำนวน 5 ราย และจากการลงมือปฏิบัติจริง การลองผิดลองถูกจนประสบความสำเร็จ เกษตรกรมีความรู้ทักษะในการปลูกเมล่อน และพัฒนาผลผลิตของตนเองจนได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตพืชตามระบบ

เกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ของกรมวิชาการเกษตร และเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร (Q Mark) ของสำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) นอกจากนี้ทางกลุ่มได้สร้างความร่วมมือและธุรกิจกับท็อปซูเปอร์มาเก็ต ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่ายผลผลิต และในปี 2557 ทางกลุ่มได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา” ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 32 ราย และสมาชิกเครือข่ายจำนวน 10 ราย เนื่องจากมีเกษตรกรจากชุมชนในพื้นที่อื่นๆ มาศึกษาดูงาน ที่ขึ้นและมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องสถานการณ์ดังกล่าว และเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มด้วย ทางกลุ่มจึงได้จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น โดยเก็บค่าศึกษาดูงานคนละ 130 บาท ซึ่งจะนำไปเป็นค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาเป็นหมู่คณะ จากสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) (เอนก, 2559)

อย่างไรก็ตามการนำทรัพยากรการเกษตรมาพัฒนาเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังเป็นเรื่องใหม่ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา จึงจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการให้บริการและขึ้นชอบของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษาดังนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคูสลอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการ และการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคูสลอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 138.96 ตัวอย่าง สำหรับการศึกษาดังนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 ราย โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีคำถามแบบปลายปิด (closed-ended questionnaire) และปลายเปิด (open-ended questionnaire) โดยมีการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (tryout) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 รายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาดังนี้ และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.74 ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นได้มีการปรับแบบสอบถามอีกครั้งก่อนนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติได้แก่

1) สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2) สถิติอนุมาน (inferential statistics) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) หรือ F-test วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3) เกณฑ์การแปลผล ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการประเมินค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเกินครึ่งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.71) จบการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 52.86) สถานภาพโสด (ร้อยละ 51.43) ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 30.00) มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี (ร้อยละ 35.00) มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท (ร้อยละ 43.57) (Table 1)

Table 1 Socio-economic characteristics of respondents.

Characteristics	Frequency (n=140)	Percentage
Gender		
Male	62	44.29
Female	78	55.71
Education		
Lower than bachelor degree	74	52.86
Bachelor degree	59	42.14
Higher than bachelor degree	7	5.00
Marital status		
Single	72	51.43
Married	59	42.14
Widow	9	6.43
Career		
Student	23	16.43
Employee	42	30.00
Executive/Employee in private business	22	15.71
Personal business	27	19.29
Government/State enterprises	9	6.43
Farmers	17	12.14
Age		
Under 25 years	31	22.14
25 - 35 years	49	35.00
36 - 45 years	36	25.72
46 - 55 years	16	11.43
Over 56 years	8	5.71
Monthly income		
< 10,000 Baht	34	24.29
10,000 - 20,000 Baht	61	43.57
20,001 - 30,000 Baht	28	20.00
> 30,000 Baht	17	12.14

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จาก Table 2 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านวิทยากร ด้านความรู้ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.23, 4.21, 4.20$ และ 4.13 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านวิทยากร พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับ ดังนี้ 1) ความรอบรู้ในข้อมูลของวิทยากร 2) บุคลิกภาพโดยรวมของวิทยากร 3) กิริยามารยาท/การแต่งกาย 4) เทคนิค / วิธีการถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย และ 5) การตอบข้อซักถามที่ชัดเจน ตรงประเด็น ($\bar{x} = 4.29, 4.28, 4.26, 4.20$ และ 4.14 ตามลำดับ) ด้านความรู้ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับ ดังนี้ 1) เอกสารประกอบการอบรม 2) การจัดแบ่งเวลาของเนื้อหา/ความรู้แต่ละเรื่องเหมาะสม 3) เนื้อหา/ความรู้ สอดคล้องกับความต้องการ และ 4) ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x} = 4.29, 4.28, 4.26, 4.20$ และ 4.14 ตามลำดับ) ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การจัดห้อง/บริเวณพื้นที่เหมาะสมกับฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.28$) 2) บริเวณสถานที่มีความสะอาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ กับการกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.21$) และ 3) สื่อ/อุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม และอาหาร/เครื่องดื่ม/ของว่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.16$)

ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ 1) การเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 2) การอำนวยความสะดวก และ 3) การให้บริการเอกสารเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.18, 4.13$ และ 4.09 ตามลำดับ)

Table 2 Tourist satisfaction on agro-tourism management of MMRP-CE.

Items	\bar{x}	S.D.	Results	Rank
Speaker				
1) Knowledge of the speaker	4.29	0.83	High	1
2) The technique / Method of conveying is easy to understand	4.20	0.71	High	4
3) Answer the questions clearly	4.14	0.76	High	5
4) Manners	4.26	0.76	High	3
5) The overall personality of the speaker	4.28	0.72	High	2
Mean	4.23	0.76	High	
Knowledge				
1) Content /Knowledge compliance with requirements	4.20	0.75	High	3
2) Timing of each content is appropriate	4.24	0.68	High	2
3) Training materials	4.26	0.77	High	1
4) The knowledge gained can be put into practice	4.15	0.70	High	4
Mean	4.21	0.73	High	
Facilities and activities				
1) The room arrangement is appropriate for training.	4.28	0.83	High	1
2) Media / Training Equipment.	4.16	0.71	High	4
3) Formation / Activity.	4.21	0.76	High	2
4) Food, drinks and snacks.	4.16	0.76	High	4
5) The place is clean.	4.21	0.72	High	2
Mean	4.20	0.76	High	
Public Relations				
1) Public information dissemination agro-tourism of MRP-CE.	4.18	0.82	High	1
2) Service of tourist information dissemination.	4.09	0.71	High	3
3) Facilitation.	4.13	0.75	High	2
Mean	4.13	0.76	High	
Grand Mean	4.19	0.75	High	

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จาก Table 3 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่ล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ จากการทดสอบความแปรปรวน พบว่านักท่องเที่ยวที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.52, 4.35$ และ 3.96 ตามลำดับ) เมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่านักท่องเที่ยวที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนนักท่องเที่ยวที่จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพสมรส พบว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด รองลงมาสมรสแล้วและ และหย่าร้าง/หม้าย ($\bar{x} = 4.36, 4.03$ และ 4.00 ตามลำดับ) เมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหย่าร้าง/หม้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดและสมรสแล้วมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้างมีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคืออาชีพเกษตรกรรวม ($\bar{x} = 4.47, 4.25$ และ 3.79 ตามลำดับ) เมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้างมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าอาชีพพนักงาน/ผู้บริหารในธุรกิจเอกชน และอาชีพเกษตรกรรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีความพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าอาชีพเกษตรกรรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

Table 3 The overall tourist satisfaction on agro-tourism management of MMRP-CE classified by personal factors.

Items	N	x	S.D.	UF	p-value	
Sex	Male	62	4.14 ^{ns}	.460	-1.196	.234 ^{ns}
	Female	78	4.24 ^{ns}	.499		
Education ^U	Below than bachelor degree (1)	59	4.35 ^{bc}	.429	14.989	.000**
	Bachelor degree (2)	74	3.96 ^{ab}	.467		
	Higher than bachelor degree (3)	7	4.52 ^c	.104		
	Paired of difference (2) and (3)**					
Marital status ^U	Single (1)	72	4.36 ^b	.412	9.065	.000**
	Marry (2)	59	4.03 ^{ab}	.480		
	Divorced / Widowed (3)	9	4.00 ^a	.628		
	Paired of difference (1) and (2)**					
Career ^U	Student (1)	23	4.21 ^{bc}	.337	7.804	.000**
	Employee (2)	42	4.47 ^c	.428		
	Executive/Employee in private business (3)	22	3.96 ^{ab}	.419		
	Paired of difference (2) and (3)**					
Career ^U	Personal business (4)	27	4.25 ^{bc}	.544		
	Government/State enterprises (5)	9	4.10 ^{abc}	.342		
	Farmers (6)	17	3.79 ^a	.415		
	Paired of difference (2) and (3)**, (2) and (6)**, (4) and (6)*					
Age ^U	Under 25 years	31	4.26 ^{ns}	.438	1.016	.401 ^{ns}
	25 - 35 years	49	4.26 ^{ns}	.459		
	36 - 45 years	36	4.14 ^{ns}	.493		
	46 - 55 years	15	4.04 ^{ns}	.571		
	Over 56 years	8	4.19 ^{ns}	.561		
Income ^U	< 10,000 Baht	34	4.33 ^{ns}	.387	1.420	.240 ^{ns}
	10,000 - 20,000 Baht	61	4.18 ^{ns}	.536		
	20,001 - 30,000 Baht	28	4.09 ^{ns}	.424		
	> 30,000 Baht	17	4.15 ^{ns}	.564		

^{ns}not significant, *significant at $p < .05$, **significant at $p < .01$ Different letters indicate significant difference at $p < .05$ by Scheffe's method

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยงที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่สอน หมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา สามารถสรุปได้ 2 ประเด็น ดังนี้

4.1 ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก

นักท่องเที่ยงได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบคือ ห้องน้ำและสถานที่จอดรถมีจำนวนน้อยมาก ไม่เพียงพอสำหรับนักเที่ยง ดังนั้นควรมีการสร้างห้องน้ำและสถานที่จอดรถเพิ่มให้มีจำนวนเพียงพอเพื่อรองรับนักท่องเที่ยง

4.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านประชาสัมพันธ์

นักท่องเที่ยงได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบคือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่สอนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา มีช่องทางน้อยมาก ดังนั้นควรปรับปรุงโดยการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การจัดทำเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจของชุมชนกลุ่มแม่สอนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคูสลอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยงมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านวิทยากร ด้านความรู้ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรซึ่งเป็นวิทยากรมีความรอบรู้ในการถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยงเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรงของเกษตรกรเอง ซึ่งมีประสบการณ์ในการปลูกเมลอนเป็นระยะเวลา มากกว่า 5 ปี โดยเริ่มปลูกมาตั้งแต่ปี 2547 (เอนก, 2559) นอกจากนี้ยังมีการบรรยาย การสาธิตและดูตัวอย่างจริงในฟาร์ม จึงทำให้นักท่องเที่ยงมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ยศวิวิ (2547) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอบางพลี มณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ พิษณุ (2548) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ต่อเดือน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่สอนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มาเพื่อศึกษาดูงานการด้านการปลูกเมลอน โดยเป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) (เอนก, 2559) สัดส่วนเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกันร้อยละ 55.71 และ 44.29 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานกล่าวคือมีอายุ ต่ำกว่า 56 ปี ร้อยละ 94.29 และส่วนใหญ่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 75.71 ดังนั้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มาศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่สอนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนาจึงไม่มีข้อจำกัดด้านเพศ อายุและรายได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิทย์ (2558) ศึกษาความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาไร่องุ่นกราน มอนแต้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เพศ อายุและรายได้เดือนที่แตกต่างกันความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของไร่องุ่นกราน มอนแต้ เขาใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเกิดครั้งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.71) มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 52.86) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 51.43) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 30.00) มีอายุระหว่าง 25-35 ปี (ร้อยละ 35.00) มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท (ร้อยละ 43.57) มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่ล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.19) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนด้านปัญหาอุปสรรค พบว่าห้องน้ำและที่จอดรถมีน้อย ไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านวิทยากรมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้ ดังนั้นทางกลุ่มควรรักษาคุณภาพและจุดเด่นของตนเอง ขณะเดียวกันควรมีการสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มาเป็นวิทยากรตลอดทั้งปีเป็นมรดกตกทอดให้แก่นักท่องเที่ยวในการต้อนรับผู้มาเยือนและสืบต่อกิจกรรมเกษตรของกลุ่มและครอบครัวให้ยั่งยืนต่อไป
2. จากการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก พบว่านักท่องเที่ยวได้ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่ามีห้องน้ำและสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ดังนั้นควรมีการพัฒนา ปรับปรุงและสร้างห้องน้ำ และสถานที่จอดรถเพิ่ม เป็นต้น
3. จากการศึกษาค้นคว้าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นในการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น การต้อนรับนักท่องเที่ยว การให้บริการ การบรรยาย การสาธิต ตลอดจนการนำชมกิจกรรมของกลุ่มควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
4. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านประชาสัมพันธ์ต่ำที่สุด และยังได้แสดงความคิดเห็นว่าช่องทางการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มมีน้อยมาก ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (social network) ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การสร้างเว็บไซต์ของตนเอง เพื่อที่ง่ายต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวที่สนใจในเรื่องการปลูกเมล่อน โดยในเว็บไซต์นั้นควรมีการอัปเดตกิจกรรมต่าง ๆ ของของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งข้อมูลการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ สถานที่ตั้ง เป็นต้น ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือลูกหลานที่มีความรู้และทักษะเข้ามาช่วยดูแล ซึ่งจะช่วยให้งานด้านประชาสัมพันธ์ของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่ล่อนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา จุดเด่นเป็นการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกเมล่อนในระบบเกษตรกรรมที่ก้าวหน้าทันสมัย มีการบรรยายและสาธิตประกอบในการทำฟาร์มเมล่อน ซึ่งเกษตรกรมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ตรงตั้งแต่ปี 2554 นอกจากนี้ยังเป็นระบบการผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และเครื่องหมาย Q Mark ขณะเดียวกันทางกลุ่มได้สร้างความร่วมมือและธุรกิจกับท็อปซูเปอร์มาเก็ต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรให้การหนุนเสริมเพื่อยกระดับการดำเนินงานของกลุ่ม นอกจากรับท่องเที่ยวทั่วไปในการศึกษาดูงานแล้ว ควรจัดทำเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมการปลูกเมล่อนเชิงการค้า โดยมีการวางแผนการอบรมทั้งปี และรับสมัครผู้

ที่สนใจทั่วไป ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้และเผยแพร่ความรู้ในวงกว้างต่อไป รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม และสร้างเกษตรกรต้นแบบ (SMART farmer) โดยเกษตรกรเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. 2552. คู่มือการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กรมการท่องเที่ยว. 2559. ภารกิจและอำนาจหน้าที่. [Online]. Available: <http://www.tourism.go.th> [access on 22/11/2559].
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. เกษตรพาท่องเที่ยว...ท่องเที่ยวไปกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. [Online]. Available: <http://agro-tourism.doae.go.th/agro-data.html> [access on 22/11/2559].
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. 2554. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2554-2559. [Online]. Available: http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf. [access on 22/11/2559].
- เทพกร ณ สงขลา. 2556. รูปแบบการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรร้อน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยศวีร์ ยุคตะนันท์. 2547. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ จันทร์เพ็ญ. 2558. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา ไร่องุ่นกรามอนต์ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อเนก ยินดีสิงห์. 2559. รองหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเมลอนหมู่ใหม่ร่วมใจพัฒนา ตำบลคู่สลอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2559.
- Best, J.W. 1981. Research in education (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Cochran, W.G. 1997. Sampling Techniques. New York: John Wiley and Sons.
- Gabor, V. 2002. Ecotourism Mountains and Protected Areas-Partners in Prosperity. Summary of the WTO Research Programme on Ecotourism Generating Markets. First National Ecotourism Forum and Fair.
- Nevin, A., T. Ilkden, C. Coskun and G. Sultan. 2005. Rural women and agro-tourism in the context of sustainable rural development: A case study from Turkey. Journal of Environment Development and Sustainability. 6(4): 473-486.
- WTO. 2003. Tourism trends. Madrid. Retrieved July 30, 2009. [Online]. Available: www.WTO.org.sg/tittle/hidded.htm. [access on 22/11/2017].